

SĘDZIOWIE W DIECEZJALNYM BEATYFIKACYJNYM PRZEWODZIE SĄDOWYM

I. Skład trybunału

Procesy beatyfikacyjne na terenie diecezji dzielą się na dwie grupy: pierwsza — diecezjalny beatyfikacyjny przewód sądowy, składający się z 3 odrębnych części, tj. z procesu informacyjnego, procesu o braku kultu publicznego i sądowego rozpoznania pism sługi Bożego.¹ Druga grupa obejmuje 3 procesy apostołskie, a mianowicie:

- a) o rozgłosie świętości, cudów lub męczeństwa,
- b) o posiadaniu przez sługę Bożego cnót w stopniu heroicznym,
- c) o cudach zdziałanych za jego pośrednictwem.²

Każdy z procesów beatyfikacyjnych na terenie diecezji posiada osobny trybunał, mianowany w pierwszej grupie — powagą ordynariusza,³ w drugiej — powagą Stolicy Apostolskiej.

Stosownie do przepisów prawa kościelnego,³ trybunał w procesie apostołskim składa się z 5 sędziów mianowanych bezpośrednio lub pośrednio przez Stolicę Apostolską. W diecezjalnym beatyfikacyjnym przewodzie sądowym ordynariusz miejsca poszczególnych procesów mianuje trybunał kolegialny w składzie: przewodniczący, dwóch sędziów, promotor wiary i notariusz. Przewodniczącego w procesie apostołskim wyznacza papież za pośrednictwem Kongregacji Obrzędów. W procesie diecezjalnym może się zdarzyć, że sam ordynariusz miej-

¹ Kan. 2038 § 2.

² Kan. 2087, 2117.

³ Kan. 2088.

sca poprowadzi sprawę, stanowiąc przez to jednoosobowy trybunał beatyfikacyjny. Trybunał taki występuje więc wtedy, kiedy:

a) rządcą diecezji, którym najczęściej i zazwyczaj jest biskup, sam osobiście prowadzi proces informacyjny,⁴ a jeżeli zechce, również i 2 pozostałe;

b) ordynariusz deleguje do prowadzenia sprawy innego biskupa; od kilku wieków stało się bowiem praktyką, że skoro na przewodniczącego trybunału wyznaczono biskupa, to nie dodawano mu już 2 sędziów asystentów.⁵

Trybunał jednoosobowy zdarza się jednakże bardzo rzadko, ponieważ biskup-ordynariusz ma tak wiele spraw bieżących do załatwienia, że brak mu czasu na stałe zajmowanie się licznymi szczegółami diecezjalnego beatyfikacyjnego przewodu sądowego. W każdym trybunale, bez względu na ilość sędziów, biorą udział promotor wiary, notariusz oraz ich zastępcy. Jest rzeczą oczywistą, że żaden proces nie może być prowadzony bez postulatora, względnie wicepostulatora.⁶

II. K w a l i f i k a c j e s ę d z i ó w

Sędziowie w procesach beatyfikacyjnych powinni posiadać szczególne kwalifikacje. Dawniej Stolica Apostolska, wybierając kapłanów jako sędziów delegowanych, mianowała ich spośród znawców prawa i teologii. Znalazło to swój wyraz w encyklice z dnia 12 marca 1631 r. Urbana VIII,⁷ który polecił, żeby o ile możliwości proces beatyfikacyjny w diecezji biskup przeprowadzał osobiście. Gdyby mu na to nie pozwalał czas lub okoliczności, w takim razie „vicarium generalem aut alium virum in ecclesiastica dignitate constitutum delegat

⁴ Kan. 2040 § 1.

Por. Blaher D., The ordinary processes in causes of beatification and canonization, Washington, 1949, 119.

⁶ Kan. 2004, 2005.

Por. Gasparri P., Fontes, 7, n. 5336.

una cum duobus adiunctis, altero magistro in theologia, altero graduato in iure pontificio“⁸.

W obecnym prawie wymaga się, żeby na sędziów w procesach beatyfikacyjnych biskup powoływał kapłanów z grona sędziów synodalnych, względnie prosynodalnych.⁹ Prócz tego wymaga się, żeby kapłani, biorący udział w procesach apostołskich, posiadali, o ile możliwości, godności kościelne. Na podstawie zaś kan. 1574 sędzią synodalnym może zostać tylko taki duchowny, którego cechuje prawość życia i wybitna znajomość prawa kościelnego. Wynika z tego, że każdy sędzia powinien odznaczać się szczególnymi kwalifikacjami moralnymi i naukowymi, a zatem:

a) musi być kapłanem posiadającym bezwzględnie dobrą opinię we wszystkich etapach swojego życia. Skoro bowiem ma sądzić ujemne postępowanie innych, przejawiające się w karygodnych czynach, podobnych czynów nikt mu zarzucić nie powinien,¹⁰

b) ma posiadać dokładną znajomość prawa kanonicznego. Tytuł doktora bardzo jest pożądany, ale nie konieczny; często bowiem zamiłowanie i praktyka w zakresie różnych prac, mających związek ze stosowaniem licznych zasad prawnych, doprowadza do wysokiej i głębokiej znajomości samego Kodeksu,

c) musi mieć jasny pogląd na zagadnienia z zakresu teologii ascetycznej i mistycznej, odnoszące się do życia i działalności świątobliwie żyjących osób,

d) ma odznaczać się cechą roztropności,¹¹ czyli umiejętnością obierania moralnie dobrych środków, prowadzących do celu i stosowania ich we właściwym czasie. Zwłaszcza umiejętnie musi stosować środki wykrycia obiektywnej prawdy przy jej poszukiwaniu w zeznaniach świadków czy biegłych,

e) przepisy proceduralne, przewidziane zarówno przez Ko-

⁸ Por. Trama J., *Manuale theorico-practicum*, Neapoli 1876, 16.

⁹ Kan. 2040.

¹⁰ Kan. 124.

¹¹ Kan. 1589 § 1.

deks, jak i przez prawo zwyczajowe, powinny być szczegółowo znane sędziemu w trybunale beatyfikacyjnym,

f) krytyczna ocena zeznań i przedstawienie ich we właściwym świetle jest również cechą dobrego sędziego.

III. O b o w i ą z k i s ę d z i ó w

Działalność sędziów w każdym z trzech procesów wchodzących w skład diecezjalnego beatyfikacyjnego przewodu sądowego, posiada wiele cech wspólnych, aczkolwiek dają się spostrzec i pewne różnice.

1. *Przysięga.* — Dla trybunałów Stolicy Apostolskiej ogólne normy ukazały się w r. 1908. Na podstawie tych właśnie norm wszyscy, którzy są członkami Roty Rzymskiej i Sygnatury Apostolskiej, obowiązani są do składania przysięgi, że zadania swoje będą spełniali dokładnie i wiernie.¹² Obowiązek składania przysięgi, nałożony na członków trybunałów Stolicy Apostolskiej przyjął Kodeks Prawa Kanonicznego i rozciągnął go na wszystkich członków sądów duchownych, podając odpowiednie normy w kanonach: 1621, 1623, 1624.

Zasady odnoszące się do przysięgi i związanych z nią zagadnień obowiązują nie tylko członków trybunału beatyfikacyjnego i kanonizacyjnego, ale w określonym stopniu również i wszystkie osoby, które w jakikolwiek sposób uczestniczą w diecezjalnym i apostolskim procesie sądowym. Precyzuje to kan. 2037, który stwierdza, że wszystkie osoby, biorące urzędowy udział w przewodzie beatyfikacyjnym na początku każdego postępowania sądowego obowiązane są złożyć potrójną przysięgę według tekstu ustalonego przez Kongregację Obrzę-

¹² Por. Gasparri Seredi, Fontes, 8, n. 6459, can. 7 § 1: „Singuli sacrae Rotae Auditores, post nominationem, antequam iudicis officium suscipiant, coram universo collegio, adstande uno ex notariis sacri tribunalis, qui actum rogabit, iusiurandum dabunt de officio rite et fideliter implendo”; — can. 36 §3: „Quae ad nominationem, iusiurandum, obligationem secreti ac disciplinam pertinent, et pro administris sacrae Rotae constituta sunt, servantur quoque, cum proportione, pro Apostolicae Signaturae administris”.

dów.¹³ Trybunał przeto składa przysięgę trzy razy, t. j. pierwszy raz przy rozpoczęciu procesu informacyjnego, następnie na początku procesu o braku czci publicznej i w końcu na pierwszej sesji procesu sądowego rozpoznania pism. Przysięgi te dotyczą:

a) wiernego (fideliter) wypełniania swoich obowiązków,
 b) zachowania tajemnicy co do faktów i okoliczności mających związek ze służą Bożym, o których trybunał dowiedział się w toku beatyfikacyjnego przewodu sądowego,¹⁴

c) nieprzyjmowania jakiegokolwiek rodzaju prezentów,¹⁵
 Wyraz „fideliter“ określający pierwszą przysięgę wskazuje, że sędziowie mają dokładnie wypełniać swe obowiązki i to nie tylko zewnętrznie, ale tak, żeby w sumieniu byli spokojni, iż włożyli tyle wysiłku ile mogli, żeby każda czynność sądowa była spełniona jak najlepiej.

To, co doszło do waidomości sędziów, zarówno z zeznań świadków, jak i z akt sprawy¹⁶ mają zachować w tajemnicy aż do chwili publikacji akt procesu.

Wyrażenie kodeksowe „dona“ należy rozumieć jako prezenty ofiarowane w tym celu, żeby:

a) przekupić sędziego,
 b) usposobić go tak, żeby nie zwracał uwagi na szczegóły niekorzystne dla sprawy, lub żeby je tuszował, starał się je pominąć.¹⁷

¹³ Tekst przysięgi podają autorowie piszący o sprawach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych, np. Blaher, dz. cyt., 131, 246 ns.

¹⁴ Ordynariusz również jest obowiązany do złożenia przysięgi, dot. zachowania tajemnicy. Kan. 2037 § 2.

¹⁵ Por. Blaher, dz. cyt., 192; Noval J. O. P., *Commentarium Codicis Iuris Canonici*, Romae, 1932, 135 ns.

¹⁶ Z listów skierowanych do trybunału, z załączonych dokumentów: itp.

¹⁷ Np. ktoś zainteresowany sugeruje sędziemu, by nie domagał się wezwania dodatkowego świadka, pod pretekstem, że ów świadek nic nowego do sprawy nie wniesie. W rzeczywistości chodzi jednak o to, żeby nie wyszła na jaw jakaś ujemna strona charakteru sługi Bożego. Sędzia, któryby w tym wypadku, przyjąwszy prezent, nie żądał już dopuszczenia świadka, działałby wbrew przysiędze.

Gdyby sędzia przyjął jakiś prezent i z tego powodu nie spełniał dokładnie swoich obowiązków, działałby wbrew pierwszej i trzeciej przysiędze.

2. *Obecność na sesjach.* — Zasadniczym obowiązkiem sędziów jest branie czynnego udziału we wszystkich sesjach trybunału. Do ważności sesji wymaga się, żeby w trzyosobowym trybunale wszyscy sędziowie byli obecni, w trybunale pięcioosobowym — wystarcza obecność większości, a więc trzech sędziów.¹⁸ Do ważności każdej sesji konieczna jest również obecność promotora wiary i notariusza.¹⁹ Obecność sędziego musi być czynna; nie wystarcza bierna, t. j. sędzia powinien współdziałać z przewodniczącym w przeprowadzaniu wyznaczonej czynności (np. przy badaniu świadków). O ile przewodniczący nie może (np. z powodu zmęczenia) kierować czynnie sesją, może przekazać swą funkcję jednemu z obecnych sędziów. Biorąc jednak pod uwagę, iż do ważności każdej sesji wymaga się obecności trzech sędziów, przewodniczący, który nie kieruje sesją, musi jednakże na niej być obecny.

3. *Wyznaczenie miejsca i czasu posiedzeń trybunału.* — Kodeks Prawa Kanonicznego określa ściśle dni sądowe oraz terminy prekluzyjne. Ponieważ beatyfikacyjny przewód sądowy toczy się analogicznie do procesu w sprawach spornych, przeto dni i miejsca sądowe są te same. Można zatem czynności sądowe sprawować codziennie z wyjątkiem niedziel, świąt *de praecepto* i trzech ostatnich dni Wielkiego Tygodnia.²⁰ Zakaz ten nie jest absolutny, bo prawodawca zezwala, żeby nawet w te dni wykonywać czynności sądowe, o ile zachodzi konieczność lub wymaga tego chrześcijańska miłość, albo dobro publiczne. W razie konieczności odbycia sesji w dni zakazane przez Kodeks, przewodniczący trybunału obowiązany jest zapytać o zdanie promotora wiary. Kanon 2041 postanawia, że sesje trybunału, które mają na celu przyjęcie przysięgi i badanie świadków, powinny odbywać się, o ile

¹⁸ Kan. 2094.

¹⁹ Kan. 2010.

²⁰ Kan. 1639.

możliwe, podczas dnia („diurno tempore“) i w miejscu poświęconym („in loco sacro“).

Co należy rozumieć przez „locus sacer“ wyjaśnia kanon 1154: są to miejsca, które przez konsekrację albo benedykcję przeznaczają się do oddawania czci Bogu lub na grzebanie ciał zmarłych katolików. Miejscami świętymi, w których oddaje się cześć Bogu, są: kościoły,²¹ kaplice publiczne, półpubliczne i prywatne.²²

Wynika z tego, że sesje trybunału dla dwóch wskazanych celów powinny odbywać się tylko w określonych ściśle miejscach, co jednakże w praktycznym wykonaniu napotyka niekiedy na niespodziewane trudności. Wydaje się przeto, że myślą prawodawcy jest, żeby słowa kan. 2041 § 1: „quoad fieri potest“ odnosić nie tylko do słów: „diurno tempore“, ale też do: „in loco sacro“ Po tej właśnie linii poszła praktyka sądowa w sprawach beatyfikacji i kanonizacji: sesje trybunału rzeczywiście odbywają się nie tylko w miejscach określonych przez kan. 1154, ale i w innych miejscach, mających związek ze służbą Bożą, a więc np. w kapitułach zakonnych, zakrystiach, salach konferencyjnych kurii biskupich itp.

Biorąc pod uwagę, że wspomniana praktyka sądowa opiera się na aksjomacie kanonicznym: „Consuetudo est optima legum interpretas“,²³ należy przeto uznać interpretację zwyczajową za obowiązującą.²⁴

Trybunał już przy końcu pierwszej sesji powinien zdecydować, gdzie i kiedy będą odbywały się następne. Osoby zainteresowane (postulator, świadkowie, biegli i t. d.) powinni być w odpowiednim czasie zawiadomione.

Zakonnice nieklauzurowe są przesłuchiwane w miejscu odbywania sesji, a klauzurowe bada się przez kratę w miejscu ich pobytu.

²¹ Kan. 1161.

²² Kan. 1188.

²³ Kan. 29.

²⁴ Salvo meliori iudicio canonistarum i uwzględniając możliwość autentycznej interpretacji.

4. *Wezwanie promotora wiary.* — Trybunał ma obowiązek wezwać na każdą sesję promotora wiary, akta bowiem byłyby nieważne, gdyby promotor nie został wezwany i z tego powodu nie był obecny na sesji. Kanon bowiem 1587 określa, że akta są nieważne wówczas, gdy promotor sprawiedliwości nie został o sesji powiadomiony, chyba, że mimo braku wezwania, brał w niej udział. Przepis ten należy rozciągnąć również i na promotora wiary,²⁵ ponieważ jego urząd jest specyficznym rodzajem funkcji promotora sprawiedliwości, a obowiązek obecności na sesji jest nawet znacznie ściślejszy, niż dla promotora sprawiedliwości, gdyż ten ma możliwość (choćby, mimo wezwania, nie przybył na sesję) przestudiować akta w dowolnym czasie.²⁶ Co zaś do promotora wiary, to jeżeli nie został wezwany i na sesji nie był obecny, akta nie nabiorą mocy prawnej nawet wtedy, gdyby promotor zapoznał się z nimi przed następną sesją. Przewodniczący ma więc obowiązek powtórzyć sesję, w razie zaś niemożności powtórzenia, postarać się o jej uprawomocnienie przez kompetentnego zwierzchnika.

5. *Wezwanie świadków.* — W każdej z trzech części diecezjalnego beatyfikacyjnego przewodu sądowego powinni występować świadkowie, których powołanie należy do obowiązków trybunału. Liczba ich dla procesu informacyjnego wynosi przynajmniej 8 zgłoszonych przez postulatora i 2 wezwanych z urzędu.²⁷ W postępowaniu sądowego zbierania pism liczba zależna jest od potrzeby stwierdzenia autentyczności lub cech charakteryzujących zebrane pisma.

W procesie natomiast o braku kultu publicznego należy przesłuchać przynajmniej 6 świadków, t. j. 4 lub więcej zgłoszonych przez postulatora,²⁸ oraz 2 wezwanych przez try-

²⁵ Zresztą kan. 2010, mówiący o promotorze wiary, powołuje się właśnie na kan. 1587, określający obowiązek uczestnictwa na sesjach promotora sprawiedliwości.

²⁶ Por. Blaher, dz. cyt., 139.

²⁷ Kan. 2020 § 2.

²⁸ Kan. 2020 § 1.

bunał z urzędu.²⁹ Jeżeli w czasie badań świadków wyłaniają się nowe trudności i wątpliwości, trybunał za zgodą promotora wiary powinien powołać dalszych świadków z urzędu.³⁰ Świadkom tym oprócz zwykłych pytań promotora przewodniczący stawia również dodatkowe, żeby jak najdokładniej wyjaśnić napotkane trudności.

6. *Powołanie biegłych.* — Oprócz świadków trybunał w razie potrzeby może, a niekiedy powinien skorzystać z pomocy biegłych. Udział ich jednakże w każdej części tego przewodu nie jest jednakowy. W procesie bowiem informacyjnym biegli zazwyczaj nie występują, chyba, że *ne pereant probationes* Stolica Apostolska zarządziła, żeby trybunał diecezjalny jako delegowany zbadał prawdziwość cudów, zdziałanych za pośrednictwem sługi Bożego. Prawie zawsze wtedy występują lekarze jako biegli.³¹ Natomiast w sądowym badaniu pism przez trybunał zdarza się, że powstają poważne wątpliwości co do autentyczności pism, przypisywanych słudze Bożemu jako autorowi. W tym wypadku należy je oddać do zbadania kompetentnym biegłym, jak np. grafologom, historykom itp. Ogólnie zatem biorąc, jeżeli trybunał nie ma pewności co do konkretnego stanu faktycznego, a rozwiązanie może nastąpić tylko drogą badania i wydania orzeczenia przez biegłych — powinien ich powołać mocą swej uchwały, zapadłej większością głosów. Uprzednio wszakże trybunał ma zapytać o zdanie promotora wiary co do proponowanych kandydatów. Nazwiska biegłych nie mogą być ani ogłoszone publicznie, ani podane do wiadomości postulatorowi.³² Biegli zaś nie mogą nawzajem o sobie wiedzieć, że są powołani do zbadania tego samego szczegółu, pisma lub dokumentu. Każdy z nich ma swe badanie przeprowadzić samodzielnie i sporządzić własną, pi-

²⁹ Kan. 2057.

³⁰ Kan. 2057.

³¹ Szczegółowa procedura badania cudów należy do procesu apostołskiego, który nie stanowi tematu niniejszego zagadnienia.

³² Kan. 2031, 2.

³³ Kan. 2031, 3.

semną relację.³⁴ Taką samą relację składają oni również wtedy, gdy na mocy decyzji trybunału wspólnie przeprowadzili badanie.

7. *Odbieranie zeznań od świadków.* — Zasadniczym obowiązkiem trybunału jest dokładne przesłuchanie i zaprotokółowanie zeznań wyznaczonych na sesję świadków. Na zeznaniach tych bowiem opiera się późniejsze postępowanie w Kongregacji Obrzędów. Zaznaczyć należy, że wszelkie pytania zadaje świadkom przewodniczący trybunału lub jeden z sędziów, a promotor wiary za pośrednictwem przewodniczącego.³⁵ Trybunał nie powinien szczędzić czasu i wysiłków, by na podstawie pytań promotora i artykułów postulatora wydobyć od świadków wszystkie fakty i okoliczności rzucające światło na osobę sługi Bożego. Niekiedy zachodzi wszakże konieczność zadania świadkom pytań dodatkowych, a zwłaszcza wtedy, gdy świadkom, najczęściej w podeszłym już wieku, uleciało z pamięci to, co normalnie dobrze by pamiętali. Trybunał może zadać takie pytanie, które ożywi pamięć świadka i przypomni mu faktyczny stan rzeczy z okresu, z którego jest badany. W każdym przewodzie sądowym, a więc i w beatyfikacyjnym są zabronione pytania sugerujące odpowiedź.³⁶ Badanie świadków wymaga spokoju i niekiedy niezwykłej cierpliwości. Sędziowie muszą dopilnować, żeby odpowiedzi świadka były pewne i zrozumiałe. Niektórych świadków opanowuje lęk, wyglądają na nastraszone. Sędziowie mają tak nastawić świadka, żeby ten nabrał zaufania i szczerze, prosto zeznawał. Notariusz zaś przy protokółowaniu zeznań musi posługiwać się wyrażeniami i słowami świadka możliwie najwierniej i najobszerniej.

Biorąc pod uwagę, że w procesie beatyfikacyjnym i kanonizacyjnym ze względu na stanowisko, jakie zajmuje naczelnik

³⁴ Kan. 2031, 4—5.

³⁵ Kan. 1773.

³⁶ Por. *Codex pro postulatoribus*, 37 ns.: „Advertat proinde promotor ne sua interrogatoria suggestiva sunt”. „Suggestivum est interrogatorium cum ita proponit factum qualificatum quale praetendit esse et habere postulator.”

państwa, kardynałowie i biskupi darzy się ich szczególnymi względami: nie są oni wzywani, lecz proszeni o przybycie na sesję, a poza tym termin i miejsce posiedzenia uzgadnia się z nimi osobiście.³⁷ Po zakończeniu badań od każdego świadka trybunał odbiera przysięgę *de secreto servando*.

8. *Zakończenie sesji*. — Z tego wszystkiego, co odbywa się na sesjach, sporządza się szczegółowy protokół.

Może się zdarzyć, że promotor wiary wysunie zastrzeżenia co do sformułowania niektórych odpowiedzi świadków. W tym przypadku sędziowie obowiązani są rozpatrzyć je i albo uwzględnić, albo odrzucić. W razie zaś decyzji negatywnej promotor ma prawo zażądać, żeby w protokóle sesji umieszczono jego umotywowaną opinię. Gdyby trybunał był zdania, że zastrzeżeń promotora nawet w protokóle nie należy umieszczać, w takim razie promotorowi wiary nie pozostaje nic innego, jak, będąc przekonanym o słuszności swego zdania, w końcowym sprawozdaniu dla Kongregacji Obrzędów zamieścić swe zastrzeżenia z zaznaczeniem, iż trybunał na sesji nie uwzględnił jego żądań, opartych na istniejących przepisach kanonicznych. Gdyby sami sędziowie mieli wątpliwości, jak powinni postąpić, wówczas napotkaną trudność przedstawią na piśmie Kongregacji Obrzędów lub generalnemu promotorowi wiary z prośbą o radę.

Na zakończenie sesji, sędziowie, promotor wiary i notariusz podpisują protokół, który wraz z załącznikami i pytaniami promotora wiary lakuje się, pieczętuje i pieczołowicie przechowuje się do następnej sesji. Każdą nową zaś sesję rozpoczyna się od zbadania, czy pieczęcie nie zostały naruszone. W razie ich naruszenia trybunał nie może dalej wykonywać swych czynności, lecz natychmiast powinien powiadomić o fakcie Kongregację Obrzędów, opisując szczegółowo zdarzenie i podając własną opinię.

Trybunał po dokonaniu wszystkich prawem przepisanych czynności, t. j. po przesłuchaniu świadków, zbadaniu pism i dokumentów, pyta o zdanie promotora wiary, a następnie

³⁷ *Codex pro postulatoribus*, ed. 4, Romae 1929.

zwraca się z pytaniem do postulatora, czy pragnie uzupełnić akta. Jeżeli ani promotor ani postulator nie zgłaszają nowych wniosków, trybunał zarządza publikację akt procesu.³⁸

9. *Czynności trybunału po publikacji.* — Po publikacji trybunał przekazuje akta wybranemu przez siebie i zaprzyjęzonemu pisarzowi, celem ręcznego ich przepisania. Skoro akta zostaną już przepisane, wtedy na sesjach, w których biorą udział: jeden sędzia, promotor wiary, notariusz i jego zastępca, porównuje się oryginał akta z kopią. Jeżeli odpowiada ściśle oryginałowi, notariusz, sędzia i promotor stwierdzają wierność odpisu swymi podpisami, oraz opatrują własnymi pieczęciami.³⁹ Następnie całość sprawy promotor wiary lub przewodniczący trybunału referuje ordynariuszowi, który podejmuje ostateczną decyzję. Jeżeli nastąpi decyzja pozytywna, wtedy oryginał umieszcza się w odpowiedniej tece, zalakowuje, przykłada się pieczęcie każdego z członków trybunału i przechowuje w archiwum kurii biskupiej. Teki z aktami nie można naruszać i otwierać bez pozwolenia Stolicy Apostolskiej. Urzędową zaś kopię (transumptum) również umieszcza się w przygotowanej tece, lakuje i opatruje pieczęcią ordynariusza. Z czynności tej notariusz sporządza odpowiedni protokół w dwóch egzemplarzach. Ordynariusz wręcza *transumptum* postulatorowi, celem przesłania go do Kongregacji Obrzędów. Jednocześnie wysyła się do Rzymu protokół sporządzony przez notariusza oraz pismo trybunału do Kongregacji Obrzędów, jak również pismo promotora wiary do promotora generalnego. W pismach tych zawiadamia się Kongregację Obrzędów o wiarogodności świadków oraz o dokonaniu wszystkich przewidzianych czynności, zgodnie z obowiązującym pra-

³⁸ Kan. 2052, 2053 — Por. Cance A., *Le Code de droit canonique*, Paris, 1949, 462: „Le délai fixé au postulateur étant écoulé, le juge, avec le consentement du promoteur de la foi, ordonne au notaire de publier le procès, ce qui a pour effet de donner au postulateur et au promoteur le droit de prendre connaissance ou même copie de toutes les pièces du dossier et de délier de l'obligation du secret les témoins et les membres du tribunal”

³⁹ Kan. 2054, 2055.

wem.⁴⁰ Razem z aktami procesu informacyjnego zazwyczaj wysyła się do Kongregacji Obrzędów akta procesu o braku czci publicznej. Do teki z aktami ordynariusz załącza opis pieczęci, którą przyłożył na kopii.⁴¹

IV. R ó ż n i c e w c z y n n o ś c i a c h t r y b u n a ł u w z a l e ż n o ś c i o d p r o c e s u

Trybunał powinien przede wszystkim pamiętać o ilości świadków w każdym z trzech procesów zwyczajnego diecezjalnego beatyfikacyjnego przewodu sądowego. Następnie zwrócić ma uwagę na to, kim są świadkowie i w razie potrzeby powołać innych z urzędu oprócz wyznaczonych i przewidzianych przez Kodeks Prawa Kanonicznego. Tak samo sędziowie powinni pamiętać, żeby w procesie o istnieniu cudów, działanych za pośrednictwem sługi Bożego, przesłuchać również współświadków,⁴² tj. te osoby, na które świadkowie postulatora powołali się jako na znające przytoczone w czasie zeznań fakty i okoliczności. Jeżeli chodzi o proces o stwierdzenie braku kultu publicznego, trybunał powinien z wielką uwagą zbadać (najczęściej na sesji wyjazdowej) miejsce, gdzie spoczywa ciało sługi Bożego.⁴³ Trybunał powinien obejrzeć cały kościół; zdarza się bowiem, że chociaż zmarły został pochowany w podziemiach, to jednak w kościele nad grobowcem umieszczone są tablice pamiątkowe, fotografie, a przy nich palące się świece. Treść tablicy pamiątkowej ma być przez trybunał dokładnie przestudiowana, ponieważ używane tam są czasami wyrażenia, przysługujące tylko świętym.

Trybunał powinien udać się również do celi lub izby, w której przebywał sługa Boży i tam skrupulatnie zbadać, czy nie istnieją oznaki czci publicznej. Cały trybunał, a szczególnie

⁴⁰ Kan. 2056, 2063.

⁴¹ Kan. 2063 § 3.

⁴² Kan. 2020 § 3.

⁴³ Badanie grobu sługi Bożego odbywa się tylko od zewnątrz, gdyż badanie wnętrza należy do czynności, wchodzących w skład procesu apostolskiego.

promotor wiary sprawdzi, czy przypadkiem cела lub izba nie zostały zamienione na rodzaj kaplicy wtedy bowiem portrety mogłyby mieć charakter obrazów i byłyby zabronione przez Kościół. Zdarza się również, że niektóre przedmioty są traktowane jako prawdziwe relikwie. Na wniosek sędziów, a zwłaszcza promotora wiary, wszystkie niewłaściwości kultu powinny być skrupulatnie notowane przez notariusza.

Może zajść fakt, że według słusznych podejrzeń promotora wiary, oddaje się kult publiczny słudze Bożemu w kaplicach zgromadzenia zakonnego, przez niego założonego.⁴⁴ W takim razie członkowie trybunału udają się na wskazane miejsce i czynią dokładne badania, żeby wykryć świadome lub nieświadome nadużycia.

Jeżeli grób sługi Bożego znajduje się w innej diecezji niż ta, w której toczy się proces beatyfikacyjny, wówczas powstaje kwestia, kto ma dokonać czynności, przewidzianych jako konieczne przy badaniu grobowca. Stosownie do przepisów prawa kanonicznego, do wykonania tych czynności kompetentny jest ten trybunał, który został wyznaczony przez właściwego ordynariusza.⁴⁵ Trybunał ten jednak nie posiada kompetencji w innej diecezji. Zbadanie przeto grobowca może nastąpić w dwojaki sposób:

a) wyznaczony trybunał beatyfikacyjny otrzymuje władzę od ordynariusza diecezji, w której znajduje się grobowiec sługi Bożego i przeprowadza normalne badanie na miejscu,

b) ordynariusz położenia miejsca grobowca wyznacza własny trybunał, który na podstawie nadesłanych artykułów i pytań przeprowadza dochodzenie i wydaje wyrok. Następnie wszystkie akta przesyła tam, gdzie odbywa się diecezjalny proces beatyfikacyjny.

Jasną jest rzeczą, że pierwszy sposób załatwienia jest korzystniejszy dla sprawy, o ile tylko odległość nie utrudnia przeprowadzenia badań; daje on również możliwość dokładniejszego wglądu w tok pracy ze względu na to, że wszyscy

⁴⁴ Kan. 2058.

⁴⁵ Kan. 2038, 2039.

członkowie są już dobrze poinformowani o całości sprawy. Trybunał zaś miejscowy mianowany ad hoc składa się najczęściej z sędziów, którzy zazwyczaj nie mają dostatecznego doświadczenia w sprawach beatyfikacyjnych, nie zwracają uwagi na to, co jest zasadnicze i na co promotor wiary kładzie szczególniejszy nacisk.

Po dokonaniu wszystkich przewidzianych przez prawo czynności, trybunał wydaje wyrok, stwierdzający, że kult publiczny nie istnieje i nie jest szerzony.⁴⁶

Sędziowie powinni dokładać wszelkich starań, żeby trzy procesy, wchodzące w skład diecezjalnego beatyfikacyjnego przewodu sądowego były zakończone możliwie szybko. Dotyczy to zwłaszcza procesu informacyjnego. Pomyślny jego wynik zależy głównie od treści zeznań świadków, których należy jak najszybciej przesłuchać ze względu na ich wiek, ponieważ śmierć może odwlec lub poważnie utrudnić to postępowania w sprawie beatyfikacyjnej. Nad terminowym przesłuchaniem świadków i biegłych powinni pilnie czuwać wicepostulator i promotor wiary. Ścisła zaś współpraca sędziów z wicepostulatorem i promotorem wiary przyspiesza w rezultacie wyniesienie sługi Bożego na ołtarze.

⁴⁶ Kan. 2060